

Streszczenie

Służby specjalne są wyspecjalizowanymi organami państwa powołanymi do zwalczania szczególnych zagrożeń dla funkcjonowania kraju. W odróżnieniu od innych formacji zmilitaryzowanych charakteryzują się one tym, że działają w sposób niejawnym, a ich działalność obejmuje również czynności dokonywane poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Jednak mimo podobieństw w działalności służb specjalnych ustawodawca uregulował w odmienny sposób procedurę postępowania w sprawach dyscyplinarnych.

We wszystkich służbach specjalnych ustalono ogólną klauzulę odpowiedzialności dyscyplinarnej. Ustawy nie określają definicji przewinienia dyscyplinarnego. Przewinienie dyscyplinarne jest natomiast definiowane przez określenie w kolejnych przepisach katalogu czynów, za które funkcjonariusz może zostać ukarany. Jednak w tym wypadku ustawodawca sformułował w różny sposób katalog czynów, które są przewinieniami dyscyplinarnymi w służbach specjalnych. Mamy tutaj dwa rozwiązania:

- przewinienia dyscyplinarne stanowią zamknięty katalog czynów (AW, CBA)
- wymienione przewinienia dyscyplinarne nie stanowią zamkniętego katalogu czynów, a podane w przepisach wyliczenie ma jedynie charakter przykładowy (ABW, wojskowe służby specjalne).

Postępowanie dyscyplinarne we wszystkich służbach specjalnych ma charakter inkwizycyjny, w którym dominującą rolę odgrywa przełożony dyscyplinarne. Przełożonym dyscyplinarnym dla wszystkich funkcjonariuszy jest szef danej służby specjalnej. Kierownik jednostki organizacyjnej służby jest natomiast przełożonym dyscyplinarnym w stosunku do podległych mu funkcjonariuszy. Przełożony dyscyplinarne decyduje o wszczęciu postępowania, ocenia zebrany przez rzecznika dyscyplinarnego materiał dowodowy oraz wymierza karę. Kary dyscyplinarne są natomiast odpłatą za popełnione przewinienie dyscyplinarne. Orzeczenie kary dyscyplinarnej oznacza, że dokonano całościowej oceny czynu obwinionego. Ocena taka powinna prowadzić do tego, aby wymierzona kara była adekwatna do wagi czynu, ale także uwzględniała inne uwarunkowania związane z osobą obwinionego i okolicznościami popełnienia czynu.